

A T R A S K

LITERATŪRA UŽRAŠAI

Asta Gustaitienė
Živilė Meškėlienė
Vaiva Truskauskienė

2 DALIS

5

TURINYS

III. NESENSTANTI PASAKŲ IŠMONĖ 5

1 skyrius. KODĖL LIETUVIŲ PASAKOS VIS DAR REIKŠMINGOS?

1. KLAUSIMŲ PAMOKA 5
 - 2–3. IR IŠĖJO LAIMĖS IEŠKOTI. Lietuvių pasaka. *Kaip žmogus savo dalią atrado* 7
 - 4–5. KAI PASAKA GRŪDINA... Lietuvių pasaka. *Dvylika brolių, juodvarniais lakstančių* 9
 6. (NE)ATPAŽINTA SESUO. Lietuvių pasaka. *Devyni broliai ir jų sesuo Elenytė* 12
 7. JEI AVINĖLIU PAVIRSTUM. Lietuvių pasaka. *Našlaitė Elenytė ir Joniukas aviniukas* 14
 8. ...DEJAVO VAIKŲ NETURĮ. Lietuvių pasaka. *Nykščiuukas* 16
- PAKARTOK IR ĮSIVERTINK 18

2 skyrius. KAIP LITERATŪRINĖS PASAKOS PERTEIKIA TRADICINES VERTYBES?

- 1–3. TAMPU PASAKOS VEIKĖJU. Aldona Liobytė. *Devyniabrolė* 20
 4. TIESA VAIKO LŪPOMIS. Hansas Kristianas Andersen. *Nauji karaliaus drabužiai* 23
 - 5–6. TIKRA KARALAITĖ. Hansas Kristianas Andersen. *Karalaitė ant žirnio*
Ramutė Skučaitė. *Karalaitė ir žirnis* 25
- PAKARTOK IR ĮSIVERTINK 27

3 skyrius. KĄ ATRADAU?

- 1–3. UŽDRAUSTAS VARDAS. Salomėja Nėris. *Eglė žalčių karalienė* 30
4. VAIDINAMA PASAKA. *Kaip sukurti vaidinimo scenarijų?* 35

IV. NUOTYKIAI BRANDINA IR SUBURIA DRAUGUS 38

1 skyrius. KAIP ATRANDAMI, PAŽĮSTAMI, IŠBANDOMI DRAUGAI?

1. KLAUSIMŲ PAMOKA 38
 2. AŠ RENKUOSI GERUMĄ. Vilė Vėl. *Goda* 40
 - 3–4. KEIČIANTI PATIRTIS. Vilė Vėl. *Kaip mes išgarsėjome* 42
 5. GYVENU TARP KITŲ. Vilė Vėl. *Kaip mes išgarsėjome* 44
- PAKARTOK IR ĮSIVERTINK 46

2 skyrius. KAIP PUOSELĖJAMA DRAUGYSTĖ?

1. DRAUGĄ PAŽINSI NELAIMĖJE. Vladas Dautartas. *Žydrieji jungos* 48
 2. ŽODŽIO GALIA. Vytautas V. Landsbergis. *Rudnosiuko istorijos* 50
 3. NUOŠIRDŽIAI DRAUGYSTEI ATSTUMAI NEBAISŪS.
Rimtautas Rimšas. *Ne Karibų kruizas* 52
 4. DRAUGAUTI, NEREIKIA SKIRTIS. Astrida Lindgren. *Ronja plėšiko duktė* 54
- PAKARTOK IR ĮSIVERTINK 56

3 skyrius. KĄ ATRADAU?

1. ...NES LAUKIA DRAUGAI. Markas Tvenas. *Tomo Sojerio nuotyčiai* 58
2. SUSIGRAŽINTI DRAUGYSTĘ. Markas Tvenas. *Tomo Sojerio nuotyčiai* 60
3. KAI SUTINKU VEIKĖJĄ. *Kaip suvaidinti knygos veikėją?* 63

SUTARTINIAI ŽENKLAI

PROBLEMA

HIPOTEZĖ

DISKUSIJA

DARBAS DVIESE

DARBAS POROMIS

DARBAS GRUPĖMIS

* SUDĖTINGESNĖ, KŪRYBIŠKUMO
REIKALUJANTI UŽDUOTIS

III. 1. 6. (NE)ATPAŽINTA SESUO

Lietuvių pasaka. **Devyni broliai ir jų sesuo Elenytė**

 Iš ko atpažįstami artimieji? Kaip atskirti blogį nuo gėrio?

VEIKLA

A Kaip apibūdinami pasakų veikėjai? Išnagrinėk schemą (, p. 27) ir pažymėk tinkamus teiginius.

Teiginys	Pažymėk
Veikėjai apibūdinami pagal šeiminę padėtį (brolis, sesuo).	☐
Detaliai aprašoma veikėjų išvaizda, charakteris.	☐
Veikėjų paveikslais siekiama atskleisti žmogaus dorybes arba ydas.	☐
Veikėjai yra tipiški, daugumoje kūrinijų panašūs.	☐
Atskleidžiamas sudėtingas veikėjų vidinis pasaulis (jausmai, mintys).	☐
Veikėjų charakteriai saviti, įdomūs.	☐

B Kas ir kaip pasakoje atpažįsta gėrį ir blogį? Pabaik sakinius.

Stebuklinėse pasakose atsakomybę už brolių likimą dažnai prisiima jauniausia sesuo. Pasakoje „Devyni broliai ir jų sesuo Elenytė“ pagrindinė veikėja išeina ieškoti dingusių brolių. Ji nepažįsta pasaulio, nėra patyrusi jo žiaurumo, todėl sutikusi laumę raganą _____.

Pasakos klausytojui jau iš laumės raganos aprašymo aišku, kad ji yra antgamtinė būtybė: „_____“.

Laumę raganą atpažįsta ir veikėjai pagalbininkai. Štai kiškėlis _____.

_____ . O laumei raganai klasta įsėdus į Elenytės raketukus kumelė _____.

Deja, broleliai irgi neatpažįsta laumės raganos. Elenytei tenka sunkus išmėginimas – _____.

_____ . Dainuojamieji intarpai atskleidžia _____.

Broliai pamažu artėja prie tiesos. Pirmą kartą išvydę Elenytę _____.

_____.

Kitą kartą išgirdę ją dainuojant _____.

_____.

Trečias kartas buvo lemtingas: _____.

_____ . Žiedelis – tai ženklas, kad jie visi yra tos pačios motinos vaikai.

Elenytė visą laiką didvyriškai laikosi iš motinos perimto įsipareigojimo – globoti, mylėti brolius.

C Pabaikite pildyti lentelę ir pasekite pasaką siekdami skirtingų tikslų.

Ko sieksiu?	Kaip seksiu? Parenku pavyzdžių.
☐ Parodyti, kad gerumas ir pasiaukojimas gali padėti nugalėti net stipriausią priešą.	Išryškinsiu Elenytės gerumą, dvasinį grožį. Išsamiau papasakosiu, kaip ji _____.
	_____.
	_____.
	_____.
	Išmoksiu atlikti dainuojamuosius intarpus.
☐ Pamokyti, kaip nedera elgtis.	Atskleisiu laumės raganos klastą, piktumą. Išsamiau, vaizdingiau papasakosiu, kaip ji _____.
	_____.
	_____.
	_____.
	Balsu pabrėšiu jos grubią, šiurkščių kalbą.

ATLIKĘS UŽDUOTIS ĮSIVERTINK

A **Nurodžiau** teiginius, kuriais apibūdinami lietuvių pasakų veikėjai.

- ☐ Atlikau savarankiškai
- ☐ Atlikau su pagalba

B **Paaiškinau**, kaip pasakoje atpažinti blogį ir gėrį.

- ☐ Atlikau savarankiškai
- ☐ Atlikau su pagalba

C **Pasekiau** pasaką siekdamas numatyto tikslo.

- ☐ Atlikau savarankiškai
- ☐ Atlikau su pagalba

Kada per pamoką buvai aktyvus, o kada tik stebėjai kitus?

PAKARTOK IR ĮSIVERTINK

III. NESENSTANTI PASAKŲ IŠMONĖ

1 SKYRIUS. KODĖL LIETUVIŲ PASAKOS VIS DAR REIKŠMINGOS?

Peržvelk 1 skyriaus , pasiklausyk pasakos „Gudri mergina“ (LRT mediateka) ir atlik užduotis.

1. Sunumeruok pasakos plano dalis iš eilės. Įrašyk trūkstamus žodžius.

PASAKOS PLANAS

- ☐ Karalius turėjo atiduoti mergai žadėtus pinigus.
- ☐ Karalius liepia valstiečio dukrai atlikti antrą darbą: _____.
- ☐ Karalius užmena mįslę: kas yra _____.
- ☐ Valstiečio duktė apsisupo _____, užsisėdo ant _____, karaliui padovanojo _____, bet tas _____.
- ☐ Karalius nori, kad valstiečio dukra ateitų nei _____, nei _____, nei _____ ir būtų nei _____, nei _____, ir atneštų nei _____, nei _____.
- ☐ Vienintelė valstiečio dukra įmena karaliaus mįslę, bet šis nenori atiduoti jai žadėtų pinigų.
- ☐ Karalius skiria valstiečio dukrai pirmą darbą: _____.

2. Pasiklausyk pasakos dar kartą ir apibūdink veikėjus.

Veikėjas	Būdo savybės	Paaškinimas remiantis pasaka
Karalius	_____	_____
	_____	_____
	_____	_____
	_____	_____
Mergina	_____	_____
	_____	_____
	_____	_____
	_____	_____

Veikėjas	Būdo savybės	Paaškinimas remiantis pasaka
Valstietis	_____	_____
	_____	_____
	_____	_____
	_____	_____
	_____	_____

3. Pagrįsk teiginius remdamasis klausyta pasaka. Parašyk po du įrodymus.

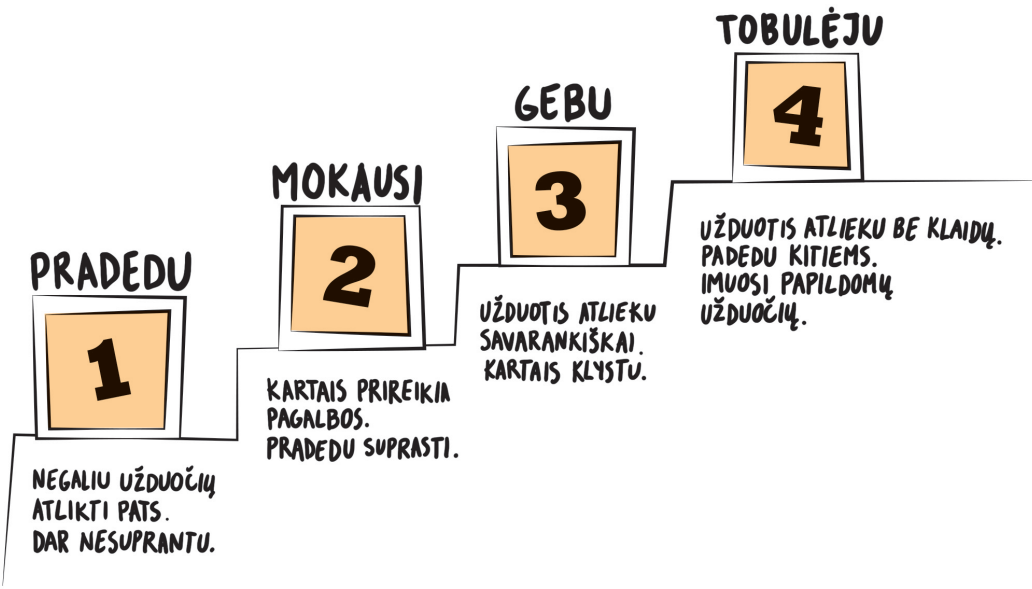
Kūrinys „Gudri mergina“ yra pasaka.

Ši pasaka yra buitinė.

Pasaka padeda pažinti pasaulį, jo tvarką.

Pasakoje žavimasi žmogaus sąmoju.

Atlikęs užduotis įsivertink.

IV. 1 skyrius. 1. KLAUSIMŲ PAMOKA

 Kokį klausimą tyrinėsi nagrinėdamas IV temos kūrinį?

 Kaip turėtų elgtis tikras draugas? Pasirink tris atsakymus ir juos apibrauk. Parašyk ir savo siūlymus.

padėti

kovoti

neteisti

pasirinkti

sakyti tiesą

juoktis

būti skirtingiems

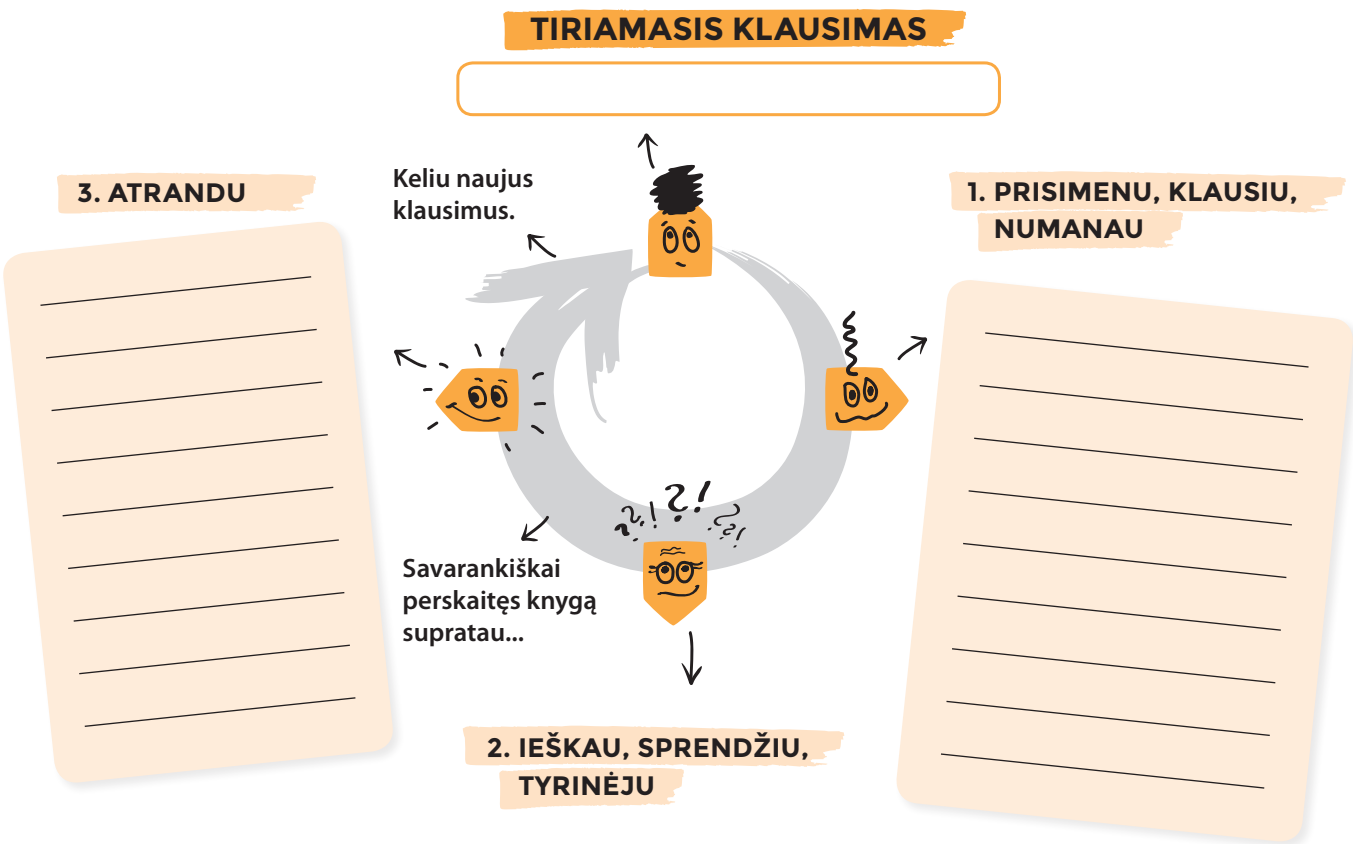
nutylėti

VEIKLA

A Norėdamas geriau pažinti savo draugą užduok jam diskusinį klausimą apie draugystę (remkis p. 88 ir žodžiais). Sugalvok tokius klausimus, į kuriuos draugui būtų įdomu atsakyti.

Kaip manai, kuris klausimas tavo draugui patiks labiausiai? Kodėl?

B Nagrinėdamas IV temą pildyk „Atradimų ratą“.

Kūrinio autorius, pavadinimas: _____

Teiginys: _____

Įrodymai: _____

C Baigęs IV temą apibendrink „Atradimų ratą“ ir pristatyk rezultatus.

ATLIKĘS UŽDUOTIS ĮSIVERTINK		
A Sugalvojau tris diskusinius klausimus apie draugystę.	B Nuosekliai pildžiau „Atradimų ratą“.	C Apibendrinamas IV temą pristačiau savo atradimus.
Atlikau savarankiškai Atlikau su pagalba	Atlikau savarankiškai Atlikau su pagalba	Atlikau savarankiškai Atlikau su pagalba
Sugalvok diskusinį klausimą apie šią pamoką.		